

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA LIPOWICZ przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 57467/00)

WYROK - 19 października 2004 r.

W sprawie Lipowicz przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczący*,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan S. PAVLOVSKI,
Pan L. GARLICKI,
Pan J. BORREGO BORREGO,

¹ Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

Pani E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,
obradując na posiedzeniu zamkniętym 28 września 2004 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 57467/00) wniesionej 10 maja 1999 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału Praw Człowieka na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Henryka Lipowicza („skarżący”).
2. Rząd Polski („Rząd”) reprezentowany był przez pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie pana J. Wołasiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.
3. Skarżący zarzucał w szczególności, że długość postępowania cywilnego w jego sprawie była nadmierna.
4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (artykuł 27 § 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu Trybunału.
5. Decyzją z 6 maja 2003 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną .

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

6. Skarżący urodził się w 1948 r. i mieszka w Budapeszcie (Węgry).
7. Skarżący pracował w Budapeszcie w biurze spółki „Ars Antiqua Restauro” („A. A. R.”) zarejestrowanej w Polsce. 17 maja 1995 r. został zwolniony z pracy. 27 maja 1995 r. złożył pozew o przywrócenie do pracy do Sądu Rejonowego w Warszawie.
8. Sąd przeprowadził rozprawy 27 lipca i 5 grudnia 1995 r. 1 lutego 1996 r. skarżący złożył do sądu wnioski o wydanie zarządzenia tymczasowego w celu zabezpieczenia jego powództwa. 2 kwietnia 1996 r. sąd odrzucił jego wnioski. 14 maja 1996 r. Sąd Wojewódzki w Warszawie oddalił jego zażalenie na to postanowienie.
9. 2 kwietnia 1996 r. sąd przeprowadził rozprawę. Na następnej rozprawie przeprowadzonej 23 lipca 1996 r. skarżący zmienił żądanie

pozwu. W konsekwencji, sprawa została przekazana sądowi wojewódzkiemu.

10. Sąd przeprowadził kolejne rozprawy 5 listopada i 17 grudnia 1996 r. Sąd postanowił, że dwóch świadków powinno być przesłuchanych w drodze pomocy prawnej przez dwa inne sądy. Świadkowie ci zostali przesłuchani odpowiednio przez Sąd Rejonowy w Krakowie i Sąd Rejonowy we Wrocławiu 30 czerwca i 3 września 1997 r. 26 listopada 1997 r. i 20 stycznia 1998 r. odbyły się rozprawy w sądzie wojewódzkim. Następną rozprawa, wyznaczona na 2 lutego 1998 r., została odwołana.

11. Na rozprawie przeprowadzonej 7 kwietnia 1998 r. sąd wojewódzki zwrócił się do skarżącego o sprecyzowanie roszczenia. 27 kwietnia 1998 r. skarżący zmienił żądanie pozwu.

12. 27 maja 1998 r. sąd zawiesił postępowanie z powodu niewykonania przez skarżącego zarządzenia z 7 kwietnia 1998 r.

13. W wyniku zażalenia skarżącego, 9 lipca 1998 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił postanowienie z 27 maja 1998 r.

14. 30 marca 1999 r. sąd wojewódzki zarządził sprecyzowanie przez skarżącego roszczenia. 4 kwietnia 1999 r. skarżący złożył do sądu pismo procesowe.

15. 1 czerwca 1999 r. sąd przeprowadził rozprawę.

16. 9 listopada 1999 r. sąd wojewódzki zawiesił postępowanie, ponieważ zmarł prezes pozwanej spółki, który był jej pełnomocnikiem. W wyniku zażalenia skarżącego Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił to postanowienie 28 grudnia 1999 r.

17. 27 września 2000 r. sąd ponownie zawiesił postępowanie, ponieważ pozwana spółka nie wyznaczyła do tego dnia nowego pełnomocnika. Decyzja ta została uchylona przez Sąd Apelacyjny w Warszawie 21 listopada 2000 r.

18. 15 lutego 2001 r. sąd wojewódzki po raz trzeci zawiesił postępowanie. 26 maja 2001 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił zażalenie skarżącego.

19. 27 sierpnia 2001 r. adwokat skarżącego zwrócił się do sądu o ustanowienie kuratora do podejmowania działań w imieniu A. A.R.

20. 4 grudnia 2002 r. Sąd Rejonowy w Warszawie wyznaczył kuratora. Postępowanie zostało podjęte nieznanego dnia.

21. 11 lutego 2003 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok. Skarżący złożył apelację od tego wyroku.

22. 3 grudnia 2003 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie utrzymał w mocy wyrok sądu pierwszej instancji.

23. Skarżący złożył kasację do Sądu Najwyższego. Wydaje się, że postępowanie kasacyjne trwa.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

24. Skarżący zarzucał, że długość postępowania w jego sprawie była nie do pogodzenia z wymogiem „rozsądnego terminu” przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie przewiduje:

„Przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

Rząd podważył ten argument.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

25. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się 27 maja 1995 r. i w świetle materiału dostępnego Trybunałowi w dniu przyjmowania niniejszego wyroku jeszcze się nie zakończył. Trwa więc już 9 lat i 4 miesiące.

B. Rozsądna długość trwania postępowania

1. Stanowisko Rządu

26. Rząd twierdził, że sprawa była skomplikowana, ponieważ skarżący zmieniał żądanie pozwu.

27. W opinii Rządu przedmiot postępowania miał jedynie charakter majątkowy.

28. Rząd był zdania, że skarżący znacząco przyczynił się do długości postępowania, ponieważ przy wielu okazjach zmieniał żądanie pozwu.

29. Ponadto utrzymywał, że władze wykazały należyłą staranność w prowadzeniu postępowania.

2. Stanowisko skarżącego

30. Skarżący twierdził, że sprawa nie była skomplikowana.

31. Utrzymywał ponadto, że postępowanie miało dla niego znaczącą wagę, ponieważ dotyczyło powództwa o przywrócenie do pracy.

32. Ostatecznie podkreślił, że sposób w jaki korzystał ze swoich praw procesowych w sposób znaczący nie opóźnił postępowania.

3. Ocena Trybunału

33. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawichości sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in., wyrok *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i *Humen przeciwko Polsce* [WI], nr 26614/95, § 60, z 15 października 1999 r.).

34. W niniejszej sprawie Trybunał zauważa po pierwsze, że przedmiot postępowania miał dla skarżącego zasadnicze znaczenie, ponieważ chodziło mu o przywrócenie do pracy. W tym kontekście Trybunał przypomina, że pracownik, który uważa, że został niezgodnie z prawem zawieszony w obowiązkach służbowych lub zwolniony z pracy przez swojego pracodawcę ma ważny interes indywidualny w tym, by decyzja sądowa co do legalności takiego działania była podjęta szybko. Sprawy dotyczące zatrudnienia ze swej natury wymagają szybkich rozstrzygnięć, zwłaszcza że wszczynane są przez osoby, które na skutek zwolnienia utraciły środki utrzymania (patrz, m.in., *Obermeier przeciwko Austrii*, wyrok z 28 czerwca 1990 r., Seria A nr 179, s. 23-24, § 72 oraz *Caleffi przeciwko Włochom*, wyrok z 24 maja 1991 r., Seria A nr 206-B, s. 20, § 17). Trybunał nie może więc przychylić się do stanowiska Rządu, że wyjątkowa staranność nie była w niniejszej sprawie konieczna.

35. Trybunał często stwierdzał naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji w sprawach, które dotyczyły podobnych problemów jak niniejsza (zob. *Frydlender*, cytowany powyżej).

36. Po przeanalizowaniu całego przedłożonego materiału Trybunał uznaje, że Rząd nie przedstawił żadnych faktów czy argumentów zdolnych przekonać go, że w niniejszej sprawie należy dojść do innych wniosków. Opierając się na orzecznictwie dotyczącym tej problematyki, Trybunał uznaje, że w rozpatrywanej sprawie długość postępowania była nadmierna i nie spełniała wymogu „rozsądnego terminu”.

37. Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

38. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

39. Skarżący domagał się przyznania 85.000 USD z tytułu szkód materialnych i niematerialnych. Dodatkowo zwrócił się o przyznanie 10.000 USD, które miałyby być przeznaczone na cele charytatywne.

40. Rząd twierdził, że żądania skarżącego były nadmierne, a ponadto, że brak było związku przyczynowego pomiędzy długością postępowania a żadaną kwotą.

41. Odnosząc się do roszczenia za szkody materialne, Trybunał stwierdza na podstawie przedstawionych mu dowodów, że skarżący nie wykazał, że rzekomo doznane przez niego szkody materialne spowodowane zostały przez nadmierną długość rzeczonego postępowania. W konsekwencji brak jest usprawiedliwienia dla przyznania jakiegokolwiek świadczenia z tego tytułu (patrz, *mutatis mutandis*, *Kudła przeciwko Polsce* [WI], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

42. Trybunał uważa jednak, że skarżący z pewnością doznał szkód natury niematerialnej w postaci cierpienia i frustracji spowodowanych przedłużającym się postępowaniem, które nie mogą zostać zrekompensowane samym orzeczeniem naruszenia. Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącemu z tego tytułu kwotę 4.000 EUR.

B. Koszty i wydatki

43. Skarżący nie domagał się zwrotu żadnych kosztów i wydatków poniesionych w związku z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki za zwłokę

44. Trybunał uważa, że odsetki za zwłokę w wypłacie odszkodowania powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYŃ TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, kwotę 4.000 EUR (cztery tysiące euro), które mają być przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany od tej kwoty;
 - (b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;
4. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego dotyczącą zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 19 października 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancelarz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący